

Umblă în neprihănire și înțelepciune!

– 6:10-8:7 –

Nu îmi dau seama acum dacă ultimele trei versete din cap.6 sunt o concluzie sau un final al subsecțiunii precedente (bogățiile și deșertăciunea) sau au rolul de a introduce o nouă secțiune. Facem mai întâi o observație în ce privește traducerea v.10. Se pare că traducerea corectă este:

Ceea ce este, deja i s-a pus numele, și ce este omul se cunoaște și el nu poate să se judece cu cel ce este mai puternic decât el.

În v.11 autorul reia tema limbajului pe care a abordat-o și la începutul capitolului 5. La fel cum prin limbaj omul se poate amăgi pe sine că are o relație bună cu Domnul, la fel, prin același limbaj el poate încerca să se amăgească cu privire la puterea lui și realizările lui. Omul, de multe ori, se laudă pe sine peste măsură. Din nevoie de semnificație, vorbește cu mult patos celorlalți despre realizările sale de sub soare și despre cât de tare este el. Prin limbaj el își creează iluzia puterii și auto-realizării. Ecleziastul este din nou realist, evită mecanisme de apărare ieftine, și privește viața așa cum este. Vorba doar înmulțește deșertăciunea. Ea nu schimbă realitatea condiției umane. Nimic nu este nou sub soare, și ce este a fost deja numit de mult. Omul, departe de a fi puternic și de a avea controlul, el este din țărână și nu se poate judeca cu cel mai puternic decât el. Omul este în lume fragil, limitat și lipsit de control și de putere. Sunt foarte mulți mai tari decât el cu care nu s-ar putea judeca. Omul poate vorbi mult, dar el de fapt nu știe ce este bine să facă sub soare, iar viitorul este necunoscut pentru el. Deci vorba multă nu poate decât să sporească deșertăciunea, dar realitatea rămâne aceeași: omul rămâne un fir de praf, cu foarte puțină putere asupra lucrurilor din jurul său, și care trăiește în confuzie, fără să știe ce să facă în prezent și nici ce va fi în viitor. Menționarea vorbeii care înmulțește deșertăciunea, ar putea sugera că acest pasaj este un final la subsecțiunea cu bogățiile și deșertăciunii. Cel bogat are tendința de a vorbi necurmat despre realizările sale și bogățiile sale. Ecleziastul spune că acest lucru nu schimbă realitatea care nu este altceva decât o mare deșertăciune. În același timp, întrebarea din v.12 ar putea introduce capitolul 7. În v.12 Ecleziastul întreabă:

Căci cine știe ce este bine pentru om în viață în toate zilele vieții lui de viațuire deșertă, pe care le petrece ca o umbră?

Întrebarea pare să fie retorică, și ne-am aștepta să nu fie nici un răspuns. Cu toate acestea în cap. 7 autorul reia tema **mai binelui**. El a introdus această temă când a vorbit despre importanța relațiilor interumane la sfârșitul capitolului 4 și începutul cap.5. El ne provoacă deci cu întrebarea din v.12, și ne surprinde dându-ne mai multe indicii despre ce este bine să facă omul sub soare. El nu oferă un răspuns categoric, dar spre surprinderea

noastră nici nu tace. Chiar dacă viața este deșartă și omul nu va ști ce va fi după el sub soare, cu toate acestea este un mai bine de care el poate ține cont. De data aceasta **mai binele** nu este oglindit în sfera relațiilor, ci în sfera înțelepciunii și neprihănirii. Într-adevăr observ că în cap. 7, 8 și 9 se împletesc cele două teme: înțelepciunea și neprihănirea.

Deși totul este deșertăciune, Ecleeziastul înalță deopotrivă înțelepciunea și neprihănirea. La fel cum relațiile pot face o diferență chiar în mijlocul deșertăciunii, la fel și înțelepciunea și neprihănirea aduc un mai bine de necontestat pentru viața trăită sub soare. Ecleeziastul ne dă mai mult sfaturi care ne îndeamnă să ne alipim de înțelepciune și de neprihănire. De multe ori, el ne oferă și argumente și exemple cu rolul de a oferi greutate și credibilitate sfaturilor lui. Mai mult face un nume bun decât undelelemnul mirositor. Numele bun vorbește despre cine ești, iar undelelemnul mirositor despre ce ai. Mai important este cine ești, decât ce ai, și aceasta chiar și în relațiile cu oamenii. Dacă ești un om bun și onest vei avea un nume bun printre oameni, chiar dacă ai mai puțini bani. Dacă ești rău și nedrept îți vei face un nume rău chiar dacă ai averi nenumărate. Parfumul oferit de personalitatea ta are mai mare impact decât cel oferit de bogățiile tale. În oamenii, chiar răzvrățiți, există un simț al valorilor. Chiar dacă toți aleargă după bani, în inima lor vor aprecia mai degrabă pe cel cinstit decât pe cel ce s-a îmbogățit prin înșelăciune. Pavel la rândul lui ne va spune în 1 Tim. Cap 3 despre cei ce vor să fie episcopi: **Trebuie să aibă și o bună mărturie din partea celor de afară, pentru ca să nu ajungă de ocară și să cadă în cursa diavolului.** Pavel știa, că în ciuda faptului că Biserica va fi ocărâtă, disprețuită și prigonită de lume, cei necredincioși au în inima lor un simț al valorilor autentice. Ei vor aprecia în cel credincios valorile eterne după care și sufletul lor tânjește în ascuns. Înțeleg de ce un nume bun face mai mult decât undelelemnul mirositor, dar de ce ziua morții face mai mult decât ziua nașterii? Din perspectiva lentilei înguste sub soare, moartea te smulge din această lume deșartă și plină de suferință. Dacă nașterea te aduce în ea, moartea te smulge din ea. Deci mai mult face ziua morții. În 4:2-3 Ecleeziastul ne-a spus:

Și am găsit că morții, care au murit mai înainte, sunt mai fericiți decât cei vii care sunt încă în viață. Dar mai fericit decât amândoi am găsit pe cel ce nu sa născut încă, fiindcă nu a văzut toate relele care se petrec sub soare.

Cei morți sunt considerați mai fericiți tocmai pentru că nu mai au parte de relele care sunt sub soare. Ecleeziastul nu ne spune acum de ce au parte cei morți, ci doar faptul că aceștia nu mai sunt expuși la suferințele de sub soare. Dacă sub soare este singura realitate, atunci cei morți sunt mai fericiți, pentru că nu mai au parte de suferința de sub soare. Din perspectiva lentilei veșniciei, moartea face mai mult decât ziua morții pentru că ea te aduce înaintea judecății lui Dumnezeu (vezi cap.12). Nașterea te aduce în sfera deșertăciunii, iar moartea în sfera eternității. Nașterea te aduce într-o viață în care poți alege, moartea pecetluiește pentru eternitate alegerile pe care le-ai făcut. Din această

perspectivă, mai bine este într-o casă de jale decât într-una de petrecere. Ecleeziastul consideră că este un mare bine pentru om să își aducă aminte că viața lui pe pământ va avea în curând un sfârșit. Acest lucru îl responsabilizează și îl ajută să nu trăiască oricum. El are ocazia să revină asupra întrebărilor fundamentale ale vieții: de ce exist? Pentru ce trăiesc? Este ceva după moarte? Dacă nu ar fi nimic după moarte, atunci nu ne-ar rămâne decât să ne trăim clipa. Dar dacă există o judecată după moarte, acest adevăr ne face să reconsiderăm perspectiva asupra vieții și alegerilor noastre. Ecleeziastul nu ne spune să nu mergem la petreceri. În cap. 8 el va lăuda petrecerea și ne va îndemna să luăm parte la ea. Întrebarea lui pentru noi este: unde este inima noastră? Căci inima înțelepților est în casa de jale, iar inima celor fără minte este în casa petrecerii. Cel înțelept este deci cel care nu neagă realitatea, care își aduce aminte mereu că viața sa este trecătoare și că va avea un sfârșit. Cel fără minte, trăiește ca și cum ar fi veșnic, fără să se gândească la sfârșitul lui pe pământ și la ce va fi după moarte. Cu siguranță atmosfera unei petreceri este mai atractivă decât cea a unei înmormântări. Dar nu mesajul plăcut este tot timpul și cel folositor: **mai bine să ascuți mustrea înțeleptului decât cântecul celor fără minte**. Cui îi place să fie muștră? Nu mai degrabă ne place să auzim ce vrem să auzim? Înțeleptul ne va spune și ce nu vrem să auzim, pentru rănilor făcute de un prieten dovedesc credința lui. Cei fără minte, ne vor spune doar ce vrem să auzim. Cântecul celor fără minte poate fi o aluzie la petrecerea celor fără minte, dar și la mesajul superficial și confortabil pe care ni-l transmit amicii lipsiți de înțelepciune. Da, chiar și în biserică poți căuta relații confortabile, doar persoanele care nu te vor deranja sau muștra. Poți găsi frați duali care te vor face să te simți bine în dualitatea ta. Pavel ne spune că și învățătura adevărului poate sluji adevărului sau poftelor celor ce ascultă:

"Propovăduiește Cuvântul, stăruiește asupra lui la timp și ne la timp, muștră, ceartă, îndeamnă cu toată blândețea și învățătura. Căci va veni vremea când oamenii nu vor putea să sufere învățătura sănătoasă; ci îi vor gâdila urechile să audă lucruri plăcute, și își vor da învățători după poftele lor. Își vor întoarce urechea de la adevăr, și se vor îndrepta spre istorisiri închipuite." (2 Tim.4:2-4)

Prietenii pe care ți-i alegi sunt după adevăr, sau după poftele tale și confortul firii tale pământești?

Iată o posibilă înlănțuire a ideilor din prima parte a cap.7. La prima vedere sunt sfaturi sau observații care nu au legătură unele cu altele. Dar la o privire mai atentă, descoperim o logică profundă între aceste gânduri ale ecleeziastului.

Deci mai bine un nume bun decât undelelemnul mirositor. Mai bine cine ești decât ce ai. Oamenii de obicei își vând sufletul pentru undelelemnul mirositor. Pentru a-ți păstra numele bun necesită sacrificii și învingerea ispitelor, înseamnă deseori să pierzi din ceea ce se vede. Dar cum poți rezista ispitei vizibilului și să nu îți lepezi numele cel bun de dragul undelelemnului mirositor? Soluția propusă de Ecleeziastul este ca inima ta să fie în casa de jale și nu în casa petrecerii. Cel care are inima în casa petrecerii trăiește

întemnițat în prezent și nu se gândește mult la viitor, la consecințele pe termen lung ale alegerilor lui. O astfel de perspectivă îngustă face ca plăcerile prezentului și oferta vizibilului să fie foarte tentante. Cel cu inima în casa de jale, învață o perspectivă mai largă. El privește spre sfârșitul fiecărui om, și vom vedea din cap.12, că se gândește la întâlnirea cu Dumnezeu de după moarte și la consecințele eterne ale alegerilor lui de pe pământ. Faptul că își aduce aminte că este trecător, îl ajută să conștientizeze deșertăciunea plăcerilor de pe pământ, și faptul că privește dincolo de moarte îl face să înțeleagă marea răsplătire pe care Dumnezeu o pregătește pentru cei neprihăniți, pentru cei care ce nu și-au vândut bunul nume de dragul undelemnului mirositor. După moarte poți lua cu tine doar numele tău, dar nu și undelemnul mirositor. Deci, într-adevăr, mai bine un nume bun decât undelemnul mirositor. Observăm o legătură indispensabilă între înțelepciune și neprihănire. Neprihănirea este ceea ce Dumnezeu așteaptă de la noi. Înțelepciunea este ceea ce ne ajută să trăim în neprihănire. Înțelepciunea ne lărgeste perspectiva, și astfel definim binele nu doar prin lentila vizibilului ci prin lentila planului etern al Creatorului.

Dar dacă inima înțeleptului este în casa de jale, cum poți căpăta înțelepciunea? Mergând la înmormântări în fiecare zi, până când inima se va înțelepți? Nu aceasta este soluția pe care ne-o sugerează ecleziastul. Soluția are în vedere sfera relațiilor: mai bine să ascuți mustrea înțeleptului decât să ascuți la cântecul celor fără minte. Înțelepciunea o înveți de la cel înțelept, iar nebunia o păstrezi între cei nebuni. Relațiile pe care ți le alegi te vor îndrepta spre înțelepciune sau te vor abate de la ea. Înțeleptul te va mostra, iar cel fără minte îți va spune că ești bine, sau că ai înnebunit atunci când alegi calea neprihănirii. Dacă îți smerești inima și ești gata să primești mustrea te vei înțelepți. Dacă dorești să auzi doar de bine, doar *cântecul nebunilor*, vei deveni ca ei. Pavel ne spune în 1 Cor.15, ca tovarășiiile rele strică obiceiurile bune, iar cartea Proverbe ne îndemnă umblăm cu cei înțelepți dacă vrem să căpătăm înțelepciunea.

Dar dacă umblăm cu cei înțelepți și inima noastră învață să locuiască în casa de jale, atunci înseamnă că războiul s-a terminat? Odată deveniți înțelepți, nu mai putem aluneca? Versetul 7 pare să ne atenționeze de pericolul căderii celui înțelept, mai ales în varianta de traducere NIV:

Asuprirea (sau jecmănirea) îl face pe înțelept să devină prost, iar mita corupe inima.

Ecleziastul vede un asalt continuu și neîncetat al lumii vizibilului asupra inimii înțeleptului. Bogățiile au puterea să corupă inima, să îl transforme pe cel înțelept într-un nebun. După ce face această observație, ecleziastul dezvoltă tema pericolului căderii celui înțelept: *mai bun este sfârșitul unui lucru decât începutul lui*. Poți începe înțelept și să sfârșești ca un nebun. El ne provoacă la perseverență, la o luptă permanentă, la o veghere necurmată asupra inimii noastre! Dacă ești înțelept nu te culca pe o ureche. Mai mult contează sfârșitul alergării decât începutul ei. Sfârșitul și nu începutul alergării va

pecetlui destinul tău etern. Și dacă ai început bine, acest lucru nu garantează că vei sfârși bine. Veghează necurmat asupra inimii tale și alipește-te de Domnul în fiecare zi, pentru ca nu cumva strălucirea vizibilului să îți corupă inima și astfel să îți pierzi înțelepciunea.

O traducere literală a v.8b sună astfel: mai bine un duh răbdător decât unul îngâmfat. O caracteristică a înțelepciunii este răbdarea, iar a nebuniei mândria și graba în reacții și concluzii. Cel cu duhul plin de mândrie se grăbește să se mânie în sufletul lui și să tragă concluzii pripite. Nu cred că v.10 ne învață că este greșit să comparăm trecutul cu prezentul și să ne întrebăm de ce au apărut anumite schimbări. Contextul ne sugerează că întrebarea din v.10 este rostită cu mânie și frustrare, fără dorința de a afla un răspuns. Cel înțelept știe să deosebească dacă prezentul este mai rău decât trecutul, și dacă va constata că este așa, nu se va mânia și nu se va revolta. El va ști că în spate sunt cauze precise. Pe de o parte, poate fi dreptatea lui Dumnezeu, iar pe de altă parte suveranitatea Sa și planul Său etern pentru viața noastră. Domnul va da vremuri rele oamenilor care se abat de la adevăr. Cel neprihănit va suferi și el din pricina pedepselor pe care Dumnezeu le trimite peste o țară sau o regiune. Însă el va ști că acele suferințe fac parte din planul Domnului cu viața lui și sunt spre binele lui. Cel nebun consideră că el merită doar vremurile bune, și se mânie și se revoltă când acestea dispar. Cel înțelept este smerit și știe că există o dreptate divină și un plan suveran al Celui de sus. El nu se grăbește să se mânie în sufletul lui. El, chiar dacă nu înțelege lucrarea lui Dumnezeu, el rabdă și vremurile rele, știind că mai bine este sfârșitul unui lucru decât începutul lui. El nu se grăbește să tragă vreo concluzie, pentru că știe că sfârșitul încă nu a venit, și că mai bun este sfârșitul decât începutul. El are răbdare să vadă sfârșitul și apoi să tragă vreo concluzie. Iarăși este subliniată diferența de perspectivă. Cel nebun și mândru operează cu o perspectivă atât de îngustă., încât reacționează și se mânie de la orice. Cel înțelept meditează profund la rostul lucrurilor și la mersul vremurilor și încearcă să le privească prin lentila veșniciei.

În v.11-12 Ecleeziastul înalță înțelepciunea deasupra argintului. În subsecțiunea precedentă, el tocmai ne-a vorbit de deșertăciunea averilor și goanei după îmbogățire. Subsecțiunea precedentă a pregătit această subsecțiune. Ecleeziastul știe cât de mare este ispita undelemnului mirositor, și că din pricina goanei pentru a avea mai mult, oamenii leapădă înțelepciunea și neprihănirea. După subsecțiunea precedentă omul se poate întreba: dacă nu a alerga după a avea mai mult este rostul în viață, atunci după ce trebuie să alerg? Începând cu cap.7, Ecleeziastul ne îndeamnă să alergăm după neprihănire și înțelepciune. În acest context el subliniază superioritatea înțelepciunii. Ocrotire dă și înțelepciunea, și dă și argintul, dar un folos mai mult al științei este că înțelepciunea ține în viață pe cei care o au. Oare la ce se referă ecleeziastul prin expresia *ține în viață*? Dacă el are în vedere viața fizică, atunci înseamnă că face aluzie la acele situații în care ocrotirea argintului se dovedește insuficientă. Viața este plină de capcane și situații complicate în care omul trebuie să ia decizii. Atunci argintul nu se dovedește a fi de nici un folos. Faptul că ai bani mulți nu garantează că vei lua deciziile bune. Apoi, există

acele întâmplări nenorocite despre care ne-a vorbit ecleziastul în 5:14, care fac ca bogățiile adunate cu trudă să se risipească într-o secundă. Dacă ocrotirea de care te bucuri se bazează doar pe argint, atunci ești de fapt foarte vulnerabil. Nu poți controla întâmplările nenorocite care te pot deposeda într-o secundă de tot ce ai. Însă indiferent de schimbările din contextul exterior, înțelepciunea rămâne în inima ta și te ajută să îți scapi viața. Ea nu îți poate fi furată. Ea este acolo în mintea ta ca să te ajute. Și chiar dacă ai sau nu argint, ea te va călăuzi spre alegerile bune care îți vor scăpa viața. Iată un exemplu de astfel de decizie pe care ecleziastul ni-l va da în 10:4: ***Când izbucnește împotriva ta mânia celui ce stăpânește, nu-ți părăsi locuința, căci sângele rece te păzește de mari păcate.***

Dacă expresia ***ține în viață*** are un sens spiritual, atunci ecleziastul subliniază că înțelepciunea are rolul de a-ți proteja relația cu Domnul. Protecția fizică este adusă deopotrivă de bani și de înțelepciune. Dar protecția spirituală poate fi adusă doar de înțelepciune. Relația cu Domnul delimitează spațiul vieții. În v.7 și 8 ecleziastul ne-a vorbit despre pericolul căderii celui neprihănit. Înțelepciunea, și nu banii, îl vor feri de aceste pericol. Înțelepciunea îl va ajuta să aibă un sfârșit bun și să nu își vândă numele bun pe undele mirositor. Din contextul și limbajul cărții, este cel mai probabil ca ecleziastul să se fi referit în primul rând la sensul fizic, și apoi acesta să poată oglindi și dimensiunea spirituală.

Versetele 13 și 14 par a fi o ilustrație a v.12. Pentru a ne convinge de adevărul din v.12, ecleziastul ne îndeamnă să privim la imperfecțiunea vieții guvernată de Dumnezeu și pe care noi nu o putem controla: Uită-te cu băgare de seamă la lucrarea lui Dumnezeu: cine poate să îndrepte ce a făcut strâmb? Aceste versete ne aduc aminte de un pasaj așa de frumos din cartea Iov:

La Dumnezeu este înțelepciunea și puterea; sfatul și priceperea ale lui sunt. Ce dăruiește El nu va fi zidit din nou; pe cine Îl închină El, nimeni nu-l va scăpa. El oprește apele și totul se usucă; El le dă drumul și pustiesc pământul. El are puterea și înțelepciunea; El stăpânește pe cel ce se rătăcește sau rătăcește pe alții. El ia robii pe sfetnici, și tulbură mintea judecătorilor. El dezleagă legăturile împăraților, și le pune o frânghie în jurul coapselor. El ia robii pe preoți; El răstoarnă pe cei puternici. El taie vorba celor meșteri la vorbă; El ia mintea celor bătrâni. El varsă disprețul asupra celor mari; El dezleagă brâul celor tari. El descopere ce este ascuns în întuneric, El aduce la lumină umbra morții. El face pe neamuri să crească, și El le nimicește; El le întinde până departe, și El le aduce înapoi în hotarele lor. El ia mintea căpeteniilor poporului, El îi face să rătăcească în pustii fără drum, unde bâjbâie prin întuneric, și nu văd deslușit; El îi face să se clatine ca niște oameni beți.

Într-adevăr cine se poate opune voii și puterii Lui, și cine poate îndrepta ce a făcut Domnul strâmb? Dar ce a făcut El strâmb? Nu este Domnul un Creator desăvârșit? Poate El crea ceva strâmb? În 3:14 tot ecleziastul a ajuns la cunoștința că tot ce face Dumnezeu

dăinuiește în veci, și la ce face El nu este nimic de adăugat și nimic de scăzut. Dumnezeu prin *actul creației* nu poate face ceva strâmb, dar prin *actul pedepsei* Sale El poate strâmba multe lucruri. Iov ne spune cum Domnul aduce strâmbătate în creația Sa: El aduce distrugere, rătăcire și întuneric peste oameni, iar omul nu poate face nimic. Pedepsa vine din partea Domnului pentru păcatul omului. Frumusețea este că Domnul poate folosi și ce este strâmb în creație pentru folosul celor ce îl iubesc pe El. Ce este un lucru strâmb? Un lucru care nu este drept, care nu este conform cu ceea ce a fost proiectat, cu ceea ce ar trebui să fie, care se abate de la normalitate și perfecțiune. Omul care se bazează pe argint, poate privi spre faptul că el nu poate îndrepta nimic din ce a făcut Domnul strâmb. Deci bogăție nu îți oferă nici putere, nici control. Controlul este o iluzie. Omul nu poate îndrepta ce este strâmb. Iar strâmbătatea se vede cel mai bine în ziua nenorocirii. De aceea, ecleziastul continuă cu versetul 14:

În ziua fericirii, fii fericit, și în ziua nenorocirii, gândește-te că Dumnezeu a făcut și pe una și pe cealaltă, pentru ca omul să nu mai poată ști nimic din ce va fi după el.

Îmi place foarte mult faptul că deși ecleziastul vrea să insiste în acest context pe ziua nenorocirii, el începe cu ziua fericirii. Pare un paradox: în ziua fericirii, fii fericit! Căci ce altceva ai putea face în ziua fericirii decât să fii fericit? Poți să te îngrijorezi, poți să te gândești nu la ce ai ci la ceea ce nu ai, poți să te gândești că oricum va veni o nenorocire care va îndepărta fericirea. Ecleziastul ne îndeamnă ca în ziua fericirii să nu ne gândim la încercările ce vor veni, că să fim fericiți, să fim mulțumitori și să ne bucurăm de darurile pe care ni le face Domnul nostru cel îndurător. Este un sens bun în a-ți ști să îți trăiești clipa. Deși adevărata răsplătire va fi în viitor, relația cu Domnul înseamnă prezent, înseamnă acum și aici. Domnul vrea ca să ne trăim viața cu bucurie și intensitate. Și când Domnul îți dă un succes, prosperitate și un dar, El vrea să te bucuri, și să o faci împreună cu El. Dacă noi am da unui copil un cadou frumos, și el nu ar zâmbi, ci ar începe să fie trist deoarece el știe că vor veni zile mai rele și că aceste zile frumoase se vor îndepărta, noi cum ne-am simți? Atunci când Domnul ne dă zile bune și daruri minunate, El vrea să ne bucurăm și să o facem din toată inima, ca niște copii! În ziua fericirii, fii fericit! Trăiește-ți prezentul și nu uita că relația cu Domnul înseamnă aici și acum!

Ecleziastul ne spune ca în ziua nenorocirii să nu ne grăbim să ne mâniem în sufletul nostru și să ne întrebăm ca nebunii de ce zilele dinainte erau mai bune, că să fim înțelepți și să ne gândim că și nenorocirea vine din mâna lui Dumnezeu. Noi nu o putem schimba, dar o putem accepta și putem mări perspectiva. Mărind perspectiva ne dăm seama că și ziua nenorocirii vine din mâna Domnului și vine cu un scop, cu un rost. Ce rost ar putea avea ziua nenorocirii? Ecleziastul ne descoperă doar un aspect al acestuia: pentru ca omul să nu poată ști nimic din ce va fi după el. Domnul îngăduie în viața omului și ziua nenorocirii pentru a-l smulge pe aceste din iluzia siguranței și deținerii controlului. Eliberarea de această iluzie te ajută să înțelegi că sunt atâtea lucruri pe care nu le poți controla, și că nu poți prezice ce va fi în viitor. Acest fapt este dureros pentru om, dar îl

îndeamnă să devină dependent în tot ce face de Cel care controlează și guvernează peste toate detaliile deșertăciunii.

În v.7 autorul ne prezintă puterea bogățiilor de a corupe inima înțeleptului. Dar apoi în v.9-14 ecleziastul vrea să ne ajute să nu renunțăm la înțelepciune de dragul argintului. El înalță înțelepciunea deasupra argintului. Ocrotire oferă și argintul, și înțelepciunea, dar înțelepciunea ține în viața pe cel care o are. Pentru a ilustra superioritatea înțelepciunii ecleziastul ne vorbește de zilele rele sau de ziua nenorocirii. În ziua nenorocirii argintul nu te mai poate ajuta. Pe de o parte îl poți pierde, iar pe de altă parte nu te poate sfătui ce să faci sau cum să reacționezi. Fără înțelepciune te vei grăbi să te mâni în sufletul tău, nu vei putea pricepe rostul și mersul vremurilor, și disperarea va doborî sufletul tău. Dar înțelepciunea te va ajuta să îți mărești perspectiva, să vezi că toate vin din mâna Domnului cu un rost, să accepți ce nu poți schimba și să descoperi că prin ziua nenorocirii Domnul vrea să te desprindă de pământ și de iluzia deținerii controlului și să te facă 100% dependent doar de El. Înțelepciunea îți ține sufletul în viață chiar în ziua nenorocirii, pe când, în acest context, argintul se dovedește a fi nefolositor. Ziua nenorocirii este o minunată resursă pentru cel neprihănit pentru ca inima sa să nu fie coruptă de vraja arginților. Dacă privim lucid spre viitor, știm că ziua nenorocirii va veni peste toți: fie neprihăniți, fie nelegiuți. Și mai știm că atunci doar înțelepciunea ne poate ajuta să facem față. Atunci când îți moare cineva drag, cu ce ajută bogățiile pe care le ai? Atunci când te îmbolnăvești cumplit și cazi la pat, ce sprijin îți mai oferă argintul? Înțelepciunea însă te va ține în viață. Ea va mări perspectiva și te va ajuta să accepți contextul prin care treci și să descoperi un rost pentru binele tău. Atunci când în vremuri de pace și de bine ești ispitit să renunți la înțelepciune de dragul argintului mirositor, adu-ți aminte că va veni și ziua nenorocirii, și atunci doar înțelepciunea îți poate fi un aliat de nădejde! Atunci când Domnul este sprijinul tău în mijlocul furtunii adesea te întreb: Doamne, ce m-aș fi făcut fără tine? Ce ar fi fost ca această încercare să mă prindă departe de Tine? Păcatul ne oferă pe moment plăcere și o anumită satisfacție, dar ne răpește ce este mai de preț, singura resursă care ne poate ajuta în ziua nenorocirii, și anume înțelepciunea. Și să nu ne îmbătăm cu apă rece: ziua nenorocirii va veni. Ea pur și simplu face parte din viață. Cap.3 ne-a învățat că la fel cum jucatul face parte din viață, la fel face parte și bocitul.

Dacă ar fi să facem o scurtă recapitulare a unei posibile înlănțuiri a ideilor din prima parte a cap.7, am avea:

- Suntem chemați să umblăm mai degrabă pentru un nume bun decât pentru undelelemnul mirositor.
- Înțelepciunea ne ajută să nu ne vindem numele bun pe undelelemnul mirositor.

- Înțelepciunea este în casa de jale pentru că ea ne mărește perspectiva asupra vieții și ne orientează atenția asupra finalității și consecințelor pe termen lung ale alegerilor noastre.
- Înțelepciunea o căpătăm de la mustrarea celor înțelepți și nu de la cântecul celor fără minte.
- Înțelepciunea se poate pierde. Dușmanul înțelepciunii este bogăția care poate corupe chiar și inima înțeleptului.
- Pentru a ne păstra înțelepciunea trebuie să o prețuim mai mult decât argintul.
- Ziua nenorocirii ne arată de ce înțelepciunea ne este mai de folos decât bogățiile. În ziua nenorocirii argintul se dovedește a fi fără putere, dar înțelepciunea ne ține în viață.

Deci în 7:1-14 Solomon ne îndeamnă să urmăm calea neprihănitului și a înțelepciunii. Este interesant că el nu le numește și pe acestea deșertăciune, și nici nu analizează acum problema ridicată de faptul că și cel neprihănit și cel nelegiuit au aceeași soartă. Apoi, în 7:15-22 urmează un pasaj absolut superb, tot legat de tema neprihănitului și înțelepciunii. Acest pasaj are trei idei fundamentale:

- a) 7:15-18 Raportarea la sine
- b) 7:19 Puterea înțelepciunii
- c) 7:20-22 Raportarea la semeni

Odată pornit pe drumul neprihănitului, există pericolul extremelor, pericolul judecării lucrurilor din perspectiva absolutelor: alb sau negru, bun sau rău, fără deosebirea nuanțelor. Acest pericol este sesizat în primul rând cu privire la imaginea de sine. Pornit pe drumul neprihănitului, care este imaginea pe care încerci să o construiești față de tine și față de ceilalți? În mod cert imaginea celui neprihănit. Ai pornit cu elan pe acest drum și ai făcut nenumărate sacrificii. Deci ca lucrurile să aibă sens în mintea ta, tu **trebuie** să fii un om neprihănit. Solomon a văzut însă oameni neprihăniți care au pierit în neprihănitul lor. Este interesant că această propoziție se poate traduce și astfel: este un om fără prihană care pierde **prin** neprihănitul său. Neprihănitul său a fost exact elementul care i-a adus pierirea și distrugerea. Oare despre ce să fie vorba? Aici Solomon nu se referă la martiraj sau la suferința pentru neprihănitul său despre care ne vorbește apostolul Petru în prima sa epistolă. Aici el ne vorbește de cineva distrus nu de neprihănitul primit în dar de la Domnul, ci de propria sa neprihănită. Neprihănitul personal a fost idolatrizat și i-a adus pieirea. Ecleziastul nu coboară aici standardele sfințeniei lui Dumnezeu. La sfârșitul cărții el ne va îndemna să păzim cu cumpătare poruncile Domnului. Deci în cap. 7 el nu legitimează o cale de compromis, ci vrea să ne ferească de idolatrizarea propriei neprihănită care ne poate duce la autodistrugere:

Nu fii prea neprihănit și nu te arăta prea înțelept: pentru ce vrei să te pierzi singur?

Observăm că Solomon folosește și verbul **a fi** și verbul **a te arăta**. El pune în discuție nu doar cine ești, ci și ce afișezi înaintea celorlalți. Ce înseamnă a fi prea neprihănit? Și cum poate acest lucru să te ducă la cădere? Cred că sunt mai multe posibilități ale situației când cineva este prea neprihănit. Una din ele ar fi aceea când omul devine fanatic și adaugă la poruncile și cerințele divine. Omul care își idolatrizează neprihănirea va avea tendința să adauge cerințe extreme pe care Domnul nu le cere, și care să-l deosebească de ceilalți oameni și să-l ajute să fie deasupra lor. Astfel, omul se împovărează cu poveri pe care Domnul nu i le-a pus și face sacrificii mari, dar pe care Domnul nu le-a cerut. Devine rigid, inflexibil, și se ține cu încăpățănare de încredințarea sa fanatică în ciuda contextelor ostile. Această încăpățănare îl poate duce la pieire. A doua posibilitate este aceea când omul afișează perfecțiunea și o neprihănire specială înaintea sa și înaintea celorlalți. El se arată prea înțelept. El plusează înaintea sa și înaintea celorlalți mai mult decât este. Apoi, va avea tendința să apere această neprihănire falsă, dar afișată. Și când va greși, nu se va smeri, ci va încerca să se justifice față de sine și față de ceilalți. Se va umple de mândrie, și mândria îl va duce la cădere. Deci pe calea neprihănirii, ecleziastul ne îndeamnă să avem o raportare cumpătată la sine. Să luptăm pentru neprihănire, dar să nu cerem perfecțiunea și însușirea neprihănirii absolute. Să nu ne grăbim să spunem că am ajuns neprihăniți și să nu ne grăbim să afișăm acest lucru celorlalți. Așteptările de la noi înșine să fie cumpătate și nu definite în termeni absoluți. Dacă cerem de la noi perfecțiunea, fie vom deveni foarte frustrați și fiecare mică greșală ne va întrista peste măsură de mult, fie, pentru a scăpa de această frustrare, ne vom amăgi că am și atins neprihănirea. Și vom face acest lucru schimbând standardele divine, negându-ne și justificându-ne permanent greșelile. Vom avea tendința să modificăm standardele divine care vizează mai întâi inima noastră și o transformare lăuntrică și să punem un accent exterior pe legi exterioare dar pe care le putem împlini. Nu așa au făcut Fariseii din timpul Domnului Isus? Au pus accent mai degrabă pe ritual decât pe partea morală a legii lui Dumnezeu. Și au făcut acest lucru pentru a-și putea edifica o neprihănire a lor. Dacă însă nu vom fi prea neprihăniți și nu ne vom arăta prea înțelepți, vom accepta mai ușor faptul că am greșit și nu vom socoti o tragedie atunci când vom avea mici căderi. Ecleziastul ne spune în v.20 un mare adevăr:

Pe pământ nu este nici om neprihănit care să facă binele fără să păcătuiască. Sau în "altă traducere:

Cu siguranță, nu este nici un om drept pe pământ care să facă binele și să nu păcătuiască.

Ecleziastul ne învață că umblarea în neprihănire este un proces, și că perfecțiunea nu poate fi atinsă pe pământ. Da, putem trăi în ascultare, putem avea mari biruințe spiritual, putem crește spiritual, dar se pare că nu putem atinge perfecțiunea. Standardele absolute ale sfințeniei lui Dumnezeu sunt de neatins pentru noi. Dominanta noastră poate

fi ascultare, dar să ajungi în punctul în care să spui că nu mai păcătuiești și că trăiești cu orice detaliu al vieții tale la înălțimea așteptărilor absolute ale lui Dumnezeu, este o mare îndrăzneală, sau mai bine zis o mare mândrie, sau nebunie. Aceasta nu înseamnă că trebuie să ne complăcem în păcat și să ne culcăm pe o ureche. Nu, ci Domnul ne dă puterea să învingem firea pământească și să trăim în ascultare, și ne cere să conlucrăm cu toată puterea noastră cu Duhul Sfânt. Cu toate acestea este vorba de un proces al creșterii în care perfecțiunea va rămâne mereu un ideal, un reper care se va dovedi a fi tot timpul mai departe. Suntem născuți sub păcat, și purtăm în noi o fire pământească care are tendința să pângărească tot ce facem, și care răbufnește atunci când lumea ne este mai dragă. Din această pricină sfințirea este un proces de o viață. Iată ce ne spun autorii Noului Testament:

Dacă zicem că avem părtășie cu El și umblăm în întuneric, mințim și nu trăim adevărul. Dar dacă umblăm în lumină, după cum El Însuși este în lumină, avem părtășie unii cu alții; și sângele lui Isus Hristos, Fiul Lui, ne curățește de orice păcat. Dacă zicem că n-avem păcat, ne înșelăm singuri și adevărul nu este în noi. Dacă ne mărturisim păcatele, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de orice nelegiuire. Dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem mincinos, și Cuvântul Lui este nu este în noi. Copilașilor, vă scriu aceste lucruri ca să nu păcătuiți. Dar dacă cineva a păcătuit, avem la Tatăl un Mijlocitor, pe Isus Hristos, Cel neprihănit. El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre; și nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale întregii lumi. Și prin aceasta știm că Îl cunoaștem dacă păzim poruncile Lui. (1 Ioan 1:6-2:3).

Toți greșim în multe feluri. Dacă nu greșește cineva în vorbire, este un om desăvârșit și poate să își țină în frâu tot trupul. (Iacov 3:2)

Din perspectiva lui Ioan și Iacov este o mare amăgire să spui că ai ajuns în situația în care nu mai păcătuiești deloc. Standardele sfințeniei lui Dumnezeu sunt amețitoare. Iertăm, iubim, slujim. Dar știm ce înseamnă iubirea, iertarea și slujirea la Domnul? Avem în permanență nevoie de sângele lui Isus, și de smerenia psalmistului:

Cine își cunoaște greșelile făcute din neștiință? Iartă-mi greșelile pe care nu le cunosc! Păzește de asemenea pe robul Tău de mândrie ca să nu stăpânească ea peste mine! Atunci voi fi fără prihană, nevinovat de păcate mari. (Ps.19:12)

Observăm în 1 Ioan echilibrul pe care îl subliniază apostolul. Deși, ne spune că cine spune că nu are păcat nu este în lumină, și ne sugerează că mereu vom avea nevoie de sângele lui Isus, el nu uită să accentueze că scrie aceste lucruri ca să nu păcătuim, și că dacă cineva zice că Îl cunoaște pe Isus trebuie să păzească poruncile Sale. Deși există greșeli în viața celui neprihănit, dominantă vieții lui este ascultarea. Greșeala și nu ascultarea este excepția. Ecleziastul evidențiază și el ideea echilibrului. Dacă o extremă este fanatismul și afișarea perfecțiunii, cealaltă extremă este complacerea în păcat: dacă oricum vom greși, de ce să nu greșim mereu? Raportarea echilibrată la neprihănire este o mare provocare. Cum reacționăm când păcătuim? Trecem cu indiferență și superficialitate peste acest lucru, sau transformăm acest fapt într-o tragedie și ne întristăm mai mult decât ne cere Însuși Dumnezeu. Pentru cei care își idolatrizează neprihănirea

personală și care vor să devină plăcuți lui Dumnezeu pe baza acesteia, orice cădere înseamnă un mare dezechilibru. Edificiul neprihănirii personale se dărâmă, și astfel, ei consideră că au pierdut lucrul care Îl făcea pe Domnul să îi iubească și să îi primească. Pentru cei care tind să se complacă în rău, păcatul este ceva minor. Sub deviza: oricum păcătuim!, ei își cer iertare de la Domnul cu seninătate și nu experimentează sentimentul profund al căinței și nici angajamentul de a lupta până la sânge împotriva fărădelegii. Înțelegerea harului divin este cheia echilibrului. Suntem iubiți și acceptați prin har. Deci nu performanțele noastre spirituale, ci harul fără margini al Domnului, reprezintă temelia acceptării noastre în prezența Sa. Acest har a fost posibil datorită jertfei lui Hristos, și scopul revărsării lui este schimbarea și transformarea noastră. Deci, este un har care ne responsabilizează și motivează la schimbare, la sfințire. Deși harul se predică de atâtea ori în atâtea Biserici, stau și mă întreb asemenea eclesiastului: totuși cine îl pricepe cu adevărat?

În v.18, Eclesiastul ne îndeamnă la echilibru, la evitarea celor două extreme. Pentru el, echilibru va fi căpătat de cel care se teme de Domnul. Teamă de Domnul te ferește și de joaca cu păcatul, și de mândria celui ce se arată prea neprihănit. Este interesant să analizăm în cartea Eclesiastul apariția conceptului *fricii de Domnul*. Vom face acest lucru când vom studia cap.12. În cap.7 acest concept apare pentru a doua oară în carte.

Eclesiastul știe că pe calea neprihănirii putem avea așteptări exagerate atât de la noi înșine, și cât de la ceilalți. De aceea el insistă că pe pământ nu este om neprihănit care să facă binele fără să păcătuiască. Cu alte cuvinte, nu există perfecțiunea nici la noi, nici la ceilalți. Eclesiastul ne îndeamnă la acceptarea acestui adevăr și la îngăduință față de noi și față de ceilalți. Îngăduința față de ceilalți se reflectă adesea în modul în care reacționăm atunci când suntem vorbiți de rău:

Nu lua nici tu seama la toate vorbele care se spun, ca nu cumva s-auzi pe sluga ta vorbindu-te de rău! Căci știe inima ta de câte ori ai vorbit și tu pe alții.

Iacov ne învață în epistola sa că limba este atât de greu de ținut în frâu. De aceea, adesea greșim cu vorba. Iar vorbirea de rău este o mare ispită chiar și pentru cel neprihănit. Vom fi vorbiți de rău, și chiar de cei apropiați nouă. Eclesiastul ne spune să nu luăm prea în serios ce se spune despre noi. Omul, care ține la imaginea lui și care este sărac în bunătate și îngăduință, va fi asemenea unui leu când va fi aflat că este vorbit de rău. Eclesiastul știe că lumea este imperfectă și că de multe ori se aruncă vorbe care sunt uitate chiar de cei care le-au spus. El ne îndeamnă să nu devenim spioni ai celor care ne vorbesc rău despre noi. Să nu devenim investigatori ai acestui domeniu. S-ar putea să avem surprize mari și să aflăm că și sluga noastră ne aruncă blesteme în ascuns. Îngăduința noastră față de ceilalți poate fi motivată de îngăduința noastră față de noi înșine: căci știe inima ta de câte ori ai vorbit și tu de rău pe alții. De mult ori suntem atât de îngăduitori cu greșelile noastre, dar îi judecăm pe ceilalți din perspectiva absolutelor: alb sau negru, bun sau rău. Aceasta este o mare nedreptate și un mare rău sub soare. Multele noastre greșeli nu ne fac să ne considerăm niște oameni răi, rău intenționați și nevrednici de încrederea celorlalți. Dar dacă, Doamne ferește, descoperim o greșeală la aproapele nostru, ne revoltăm până la ceruri și înapoi, aruncăm țărână în văzduh și ne întrebăm: cum este posibil? Apoi, îi punem eticheta de om rău, și ne răcim inima față de el. Noi așteptăm ca ceilalți să treacă peste greșelile noastre și să ne accepte chiar dacă i-

am vorbit de rău, dar dacă aflăm că cineva ne vorbește de rău, îl aruncăm în temniță fără milă și îl socotim nevrednic de căldura noastră sufletească.

Ecleziastul ne învață echilibrul în relații, în raportarea la noi înșine și în raportarea la ceilalți. El ne îndeamnă la îngăduință și la evitarea judecării noastre și a celorlalți în termenii absolutelor și într-un mod reduționist și rigid, lipsit de nuanțe. Dacă noi comitem o greșeală, nu înseamnă că suntem lepădați imediat de Domnul și intrăm în dizgrația lui. Dacă cel de lângă noi comite o greșeală, nu înseamnă că el este afara de cale de rău și nevrednic de noi. Oamenii neprihăniți comit greșeli. Acest lucru este adevărat atât cu privire la noi, cât și cu privire la ceilalți.

Suntem născuți sub păcat într-un univers decăzut, lipsiți de slava lui Dumnezeu, purtăm în noi o fire feroce, mersul lumii este spre rău, iar războiul spiritual orchestrat cu o inteligență malefică împotriva noastră este o realitate necruțătoare zi de zi. Da, sunt căderi. Da, nu este om neprihănit care să facă binele și să nu păcătuiască deloc. Suntem plin de boli, și ne întoarcem la Dumnezeu din iad și nu din rai. De aceea, suntem chemați la îngăduință:

Vă sfătuiesc dar eu, cel întemnițat pentru Domnul, să vă purtați într-un chip vrednic de chemarea pe care ați primit-o, cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă răbdare; îngăduiți-vă unii pe alții în dragoste, și căutați să păstrați unirea Duhului prin legătura păcii. (Ef.4:1-3)

Faptul că suntem din țărână este un motiv pentru Domnul însuși să fie îngăduitor cu noi:

Cum se îndură un tată de copiii lui, așa Se îndură Domnul de cei ce se tem de El. Căci știe din ce suntem făcuți; Își aduce aminte că suntem din țărână. Omul! Zilele lui sunt ca iarba, și înflorește ca floare de pe câmp. (Ps.103:13-15)

Inima nu le era tare față de El, și nu erau credincioși legământului Său. Totuși, în îndurarea Lui, El iartă nelegiuirea și nu nimicește; își oprește de multe ori mânia și nu dă drumul întregii lui urgii. El Și-a adus deci aminte că ei nu erau decât carne, o suflare care trece și nu se mai întoarce. (Ps.78:37-39).

Ecleziastul ne îndeamnă la echilibru, la o raportare echilibrată la noi înșine și la ceilalți. Acest lucru se poate realiza doar prin înțelepciune. De aceea, între descrierea raportării la sine și cea a raportării la ceilalți, el așează v.19:

Înțelepciunea face pe cel înțelept mai tare decât 10 viteji care sunt într-o cetate.

Cei 10 viteji așezați într-o cetate par puternici. Dar sunt puternici doar în fața atacurilor fizice ale vrăjmașilor. Dar oare cum vor reacționa ei în fața propriilor eșecuri sau dacă vor fi denigrați de ceilalți din jur? Fără înțelepciune vor fi pradă ușoară disperării, mâniei și deciziilor greșite luate sub impulsul de moment. Cel înțelept este un om puternic. El știe să se apare împotriva atacurilor menite să îi distrugă personalitatea și liniștea sufletească. El știe cum să se raporteze la sine și la ceilalți. El nu se consumă peste măsură de mult nici în fața propriilor greșeli, nici în fața greșelilor celorlalți. El biruiește capcana mândriei și scapă de cădere. Omul slab este doborât la pământ fie de propriile eșecuri, fie de părerea negativă a celorlalți despre el. Omul puternic se ridică după ce cade, și nu ia seama la toate vorbele care se rostesc despre el. Relația cu sine și cu semenii - iată adevărata provocare pentru adevărata putere! Cine va putea birui? Doar

cel înțelept, doar cel care se privește prin ochii cerului, și care găsește echilibrul în raportarea la sine și la ceilalți. Ferice de cei echilibrați, căci a lor este puterea și pacea pe pământ!

Chemarea spre echilibru continuă în v.23 și 24. Pe drumul pe care ne invită să pășim Ecleziastul în cap. 7, nu există doar pericolul de a ne raporta în termeni absoluți doar la neprihănire, ci și pericolul de a avea o raportare eronată și față de înțelepciune. În cazul neprihănirii, pot să cad în extrema autosuficienței (am ajuns desăvârșit!) sau în cea a delăsării (oricum nu pot fi perfect, deci să păcătuiesc ca să se înmulțească harul!). Și în cazul înțelepciunii pot să cad atât în extrema autosuficienței (am ajuns înțelept! le știu pe toate!), cât și în cea a delăsării și ignoranței (oricum nu pot cunoaște, deci de ce să mai caut?). Prin exemplul personal, ecleziastul ne invită la echilibru și procesul înțelepțirii:

Toate acestea le-am cercetat cu înțelepciune. Am zis: Mă voi înțelepți. Dar înțelepciunea a rămas departe de mine. Cu mult mai departe decât era mai înainte, și ce adâncă! Cine o va putea găsi?

Este adevărat faptul că aceste versete ar putea ilustra și eșecul lui Solomon în căutarea înțelepciunii, în sensul că el a căutat înțelepciunea în lume și prin sine, și s-a îndepărtat de adevărata înțelepciune care vine de la Domnul și este frica de Domnul. Cu toate acestea, mi e pare că aici Solomon subliniază complexitatea vieții și adâncimea înțelepciunii, și că tot timpul vor fi noi lucruri de învățat, și perspective la care nu ne-am gândit. Această idee este reluată în 8:16-17:

Când mi-am pus inima să cunosc înțelepciunea și să mă uit cu băgare de seamă la truda pe care și-o dă omul pe pământ – căci omul nu vede somn cu ochii, nici zi nici noapte – am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească.

Solomon a perseverat poate ca nimeni altcineva în procesul căutării înțelepciunii. El nu a fost un delăsător sau un ignorant. Cu toate acestea, el are smerenia să recunoască că înțelepciunea a rămas departe de el. După ce a acumulat atât de multă înțelepciune, el își dă de fapt seama că înțelepciunea este mai departe de el decât și-a imaginat la începutul căutării lui. Să fii înțelept pentru el înseamnă să înțelegi rostul lucrurilor de sub soare, să înțelegi ce se face sub soare, și să știi ce este bine pentru om să facă în viață. Înțelepciunea înseamnă o perspectivă cât mai largă asupra realității, perspectivă care te călăuzește să iei deciziile cele bune în labirintul vieții. Solomon descoperă complexitatea vieții și complexitatea planurilor Creatorului care orchestrează viața, și își dă seama cât de multă înțelepciune ar avea nevoie pentru a înțelege ce se face sub soare și rostul lucrurilor. El își dă seama că această înțelepciune este așa departe de el chiar la sfârșitul vieții. Solomon a fost cel mai înțelept om care a trăit vreodată. Iată ce spune Însușii Domnul despre înțelepciunea Lui:

Îți voi da o inimă înțeleaptă și pricepută, așa cum n-a fost nimeni înaintea ta și nu se va scula nimeni niciodată ca tine. (1 Împ.3:12)

Și iată că cel mai înțelept dintre oameni, la sfârșitul vieții se vede pe sine atât de departe de înțelepciune. Oare nu trebuie să ne dea de gândit acest lucru? Oamenii sunt infectați cu virusul mândriei luciferice, și poate nu este un alt domeniu, în care se vede

așa de bine acest lucru, decât acela al percepției lor față de propria înțelepciune. Atunci când este vorba de viață, de oameni, de relații, de alegeri importante, toată lumea știe! Tinerii sunt atât de încrezători în percepția lor asupra vieții și în alegerile lor. Ei știu de la început cum este viața, ce este bine și ce este rău, știu totul despre dragoste și carieră, despre fericire și despre ce este bine pentru ei să facă. Toată lumea știe cum să întemeieze o familie și cum să crească copii. Toți știu cum să se raporteze la ceilalți, și la ce să se aștepte de la viață. Câți din cei tineri vin cu inima deschisă să învețe de la cei mai în vârstă? Câți din cei în vârstă dau dovadă de smerenia lui Solomon? Viața este complexă și complicată, iar planurile divine din spatele ei nu pot fi cuprinse de mintea limitată a omului. Doamne, păzește-ne de sindromul: **dar noi știm...** (vezi comentariul Bereea pe Ioan cap.7). Dă-mi o inima smerită, și scapă-mă de iluzia cunoașterii și de autosuficiență. Ajută-mă să învăț din smerenia lui Solomon. Ca să pot învăța mai mult, trebuie să am inima deschisă. Și ca să am inima deschisă trebuie să recunosc cât de puțin știu.

Ecleziastul își încheie acest prim îndemn de a umbla după neprihănire și înțelepciune subliniind beneficiile aduse de neprihănire și înțelepciune în relații. Ecleziastul deja ne-a învățat în 4:5-5:7 că relațiile contează, că pot face o diferență în contextul deșertăciunii. Acum el înalță neprihănirea și înțelepciunea în contextul relațiilor. El selectează două tipuri de relații, de altfel fundamentale pentru orice om. Relația cu persoana de sex opus, și relația cu autoritățile.

În dorința sa de a deveni înțelept, Solomon și-a pus inima să cerceteze și răul. El a dorit să înțeleagă nebunia răutății și rătăcirea prostiei. Studiind universul răului și al rătăcirii, el a ajuns la concluzia că mai amară decât moartea este femeia. Concluzia sa este șocantă. Tot el ne-a învățat că este mai bine doi decât unul. Acum ne învață în schimb că femeii este mai amară decât moartea. Expresia **mai amară decât moartea** are o forță nebănuită în contextul cărții Ecleziastul. În cartea Ecleziastul moartea este cel mai mare rău de sub soare. Ea este cea care transformă totul în deșertăciune, care face că să nu fie nici o deosebire între cel înțelept și cel nebun, între cel neprihănit și cel nelegiuit, și din pricina faptului că ea vine peste toți, fără deosebire, oamenii stăruiesc în răutate:

Iată cel mai mare rău de sub soare: anume că aceeași soartă au toți. De aceea și este plină inima oamenilor de răutate, și de aceea este atâta nebunie în inima lor tot timpul când trăiesc. (Ecl.9:3)

Dacă moartea este cel mai mare rău de sub soare, atunci când spui că femeia este mai amară decât moartea, atunci înseamnă că nu te joci doar cu cuvintele ci vrei să subliniezi un mare, mare pericol pentru inima omului. Pericolul pe care îl vede Solomon în inima femeii este atât, atât de mare, încât singurul mod prin care el îl poate exprima este acela de a-l pune mai presus de moartea însăși. Adam a fost amăgit de cel rău prin Eva, Samson a fost învins prin Dalila, David a fost compromis prin Bat-Șeba, iar Solomon târât în idolatrie prin soțiile sale. Iată că Perfecțiunea, Puterea, Neprihănirea și Înțelepciunea au fost învinse de cel rău prin femeie. Cea menită să fie eben-ezer (ajutor potrivit) a devenit o pricină de cădere și pierzanie. Dar nu doar indivizi, ci și comunități întregi s-au lepădat de Domnul din pricina femeilor. Ne aducem aminte de Geneza 6 și decăderea comunității lui Set și infectarea acesteia cu spiritul comunității lui Cain:

Când au început oamenii să se înmulțească pe fața pământului, și li s-au născut fete, fiii lui Dumnezeu au văzut că fetele oamenilor erau frumoase; și din toate și-au luat de neveste pe acelea pe care și le-au ales. (Gen.6:1-2).

Și acest lucru l-a făcut pe Domnul să aducă potopul pe pământ. În numeri 22-25 avem din nou o poveste tragică. Ceea ce nu a reușit să facă vrăjitorul Balaam prin descântecele lui, au reușit câteva femei prin farmecul lor. Balaam a dorit să blesteme pe Israel, Blestemul lui nu a avut nici o putere și Domnul nu l-a mai lăsat nici măcar să îl rostească. Domnul l-a păzit pe Israel. Dar apoi, din pricina Moabitelor, Israel l-a lepădat pe Domnul, iar Acesta și-a întors mânia împotriva poporului Său. În pregătirea noii generații de a intra în Canaan, Domnul le rostește un avertisment solemn:

Să nu te încuscrești cu popoarele acestea, să nu măriți pe fetele tale după fiii lor, și să nu iei pe fetele lor de neveste pentru fiii tăi; căci ar abate de la Mine pe fiii tăi, și ar sluji astfel altor dumnezei; Domnul S-ar aprinde de mânie împotriva voastră și te-ar nimic îndată. (Deut.7:3-4).

Generația lui Iosua reușește să cucerească Canaanul, dar apoi în Judecători ne este descrisă decăderea spirituală a lui Israel. Dar oare care a fost poarta prin care răul a invadat în Israel?

Și copiii lui Israel au locuit în mijlocul Canaaniților, Hetiților, Amoriților, Fereziților, Heviților și Iebusiților; au luat de neveste pe fetele lor și au dat de neveste fiilor lor pe fetele lor, și au slujit dumnezeilor lor. (Jud.3:5-6).

În judecători observăm cu tristețe cum poporul se cufundă tot mai mult în întuneric și împietrire. Dar Domnul aduce izbăvirea și trezirea spirituală prin David. Și ce trezire! Și ce izbăvire! Dar David este și el răpus prin femeie. Solomon continuă lucrarea lui David, și zidește marele Templu, dar și el este târât în idolatrie tot prin inima femeii. Mulți din împărății care au urmat după el se vor abate de la Domnul și vor sluji dumnezeilor soțiilor lor. Istoria împărățiilor subliniază capacitatea uimitoare a femeii de a întoarce inima bărbatului către dumnezeii ei. Se încheie și perioada împărățiilor, căci poporul ajunge în robia asiriană și apoi în robia babiloniană. Dar începutul cărții Ezra ne prezintă trezirea spirituală a rămășiței și întoarcerea poporului din robia babiloniană. Sfârșitul cărții Ezra, în schimb, ne prezintă cum trezirea spirituală a poporului este amenințată de același lucru: căsătoriile cu femeile străine (vezi Ezra 9 și 10). Maleahi, ultima carte a Vechiului Testament conține același avertisment și evidențiază aceeași supărare a lui Dumnezeu:

Iuda s-a arătat necredincios, și în Iuda și la Ierusalim s-a săvârșit o urâciune; fiindcă Iuda a spurcat ce este închinat Domnului, ce iubește Domnul și s-a unit cu fiica unui dumnezeu străin. (2:11).

Solomon a trăit această dramă. El a cunoscut pe pielea lui ce înseamnă că femeia este o cursă și că este mai amară decât moartea:

Împăratul Solomon a iubit multe femei străine, afară de fata lui Faraon: moabite, amonite, edomite, sidoniene, hetite, care făceau parte din neamurile despre care Domnul zisese copiilor lui Israel: Să nu intrați la ele și nici ele să nu intre la voi; căci v-ar întoarce negreșit inimile înspre dumnezeii lor. De aceste neamuri s-a alipit Solomon, târât de iubire. A avut de neveste 700 de crăiese împărătești și 300 de țititoare; și

nevestele i-au abătut inima. Când a îmbătrânit Solomon, nevestele i-au aplecat inima spre alți dumnezei; și inima nu i-a fost în totul a Domnului, Dumnezeului său, cum fusese inima tatălui său David. Solomon s-a dus după Astartea, zeița Sidonienilor, și după Milcom, urâciunea Amoniților. Și Solomon a făcut ce este rău înaintea Domnului și n-a urmat în totul pe Domnul ca tatăl său David. Atunci Solomon a zidit pe muntele din fața Ierusalimului un loc înalt pentru Chemoș, urâciunea Moabului, pentru Moloc, urâciunea fiilor lui Amon. Așa a făcut pentru toate nevestele lui străine care aduceau tămâie și jertfe dumnezeilor lor. (1 Împ.11:1-8).

Cât de categoric este avertismentul rostit de Dumnezeu Însuși: Să nu intrați la ele și nici ele să nu intre la voi; căci v-ar întoarce **negreșit** inimile înspre dumnezeii lor. Și cât de adevărată s-a dovedit a fi această legitate chiar în viața celui mai înțelept om care a trăit vreodată pe pământ. Solomon a gustat pe propria-i piele că femeia este mai amară decât moartea fizică. Dar în ce sens femeia este mai amară decât moartea? Femeia care îți abate inima de la Domnul, te aduce în moarte spirituală, moartea spirituală care te duce apoi în moarte eternă. Moartea fizică oricum nu poate fi ocolită. Dar moartea spirituală și moartea eternă poate fi biruită! Femeie care slujește alor dumnezei te poate ține în moarte spirituală, sau te poate face să te lepezi de relația cu Domnul și să devii din nou rob deșertăciunii. Capacitatea femeii de a influența inima unui bărbat nu trebuie să fie subestimată. Atunci care este scăparea? Scăparea este doar pentru cel neprihănit. Solomon nu a găsit un ajutor potrivit după inima lui Dumnezeu din 1000 de soții. Dar greșeala sa a fost că și-a ales soțiile după înțelepciunea sa, și nu l-a implicat și pe Domnul în această alegere. În v.29 el ne aduce aminte de căderea omului din Eden, și de faptul că această tragedie poate fi repetată apoi de cel neprihănit. În Eden omul a fost făcut fără prihană. Dar el a avut idei, păreri și planuri care nu au fost după voia Domnului. Aceste șiretenii cum le numește Cornilescu (în alte traduceri planuri sau născociri) i-au adus căderea, care s-a produs prin cădere. Adam nu poate da vina pe Eva. Vina este a lui, pentru că nu a avut încredere în Cuvântul Domnului și a crezut născocirile șarpelui. La fel a avut loc și căderea lui Solomon. Deși s-a născut sub păcat, Domnul l-a făcut neprihănit prin credință. Dar Solomon a crezut și el născocirile celui rău și astfel a căzut din neprihănirea sa, și căderea s-a produs tot prin femeie. Deci esența problemei nu este femeia, ci inima bărbatului, dacă ea rămâne alipită de neprihănire sau alege să umble după născociri care se abat de la adevăr. Cel plăcut lui Dumnezeu scapă de cursa femeii idolatre, dar cel păcătos este prins în ea. La sfârșitul vieții, inima bătrânului Solomon încă mai căuta un adevărat ajutor potrivit. Nevoia pusă de Domnul în el pentru acel eben-ezer era încă vie și încă neîmplinită. Marea sa înțelepciune nu l-a ajutat să găsească un eben-ezer. În cartea Proverbe, Solomon va scrie:

Cine găsește o nevastă bună, găsește fericirea; este un har pe care îl capătă de la Domnul. (Pv.18:22)

Casa și averea le moștenim de la părinți, dar o nevastă pricepută este un dar de la Domnul (Pv.19:14)

Solomon a înțeles că fără implicarea harului lui Dumnezeu nu poți găsi un eben-ezer, dar se pare că el nu a experimentat acest har. El l-a putut doar observa din afară, dar nu s-a bucurat de el. În ultimul capitol din cartea proverbe, în cuvintele împăratului Lemuel, apare întrebarea:

Cine poate găsi o femeie cinstită? ...ea este mai de preț decât mărgăritarele. (Pv.31:10).

Răspunsul este: doar cu ajutorul harului lui Dumnezeu care se revarsă peste cel plăcut lui Dumnezeu se poate găsi o femeie cinstită care să îți îndrepte în fiecare zi a vieții ei inima spre Domnul și nu spre idoli. Deci, în mijlocul deșertăciunii, nu este același lucru să fii plăcut lui Dumnezeu sau păcătos. Diferența dintre cei doi se vede cel mai bine în sfera relațiilor, iar în sfera relațiilor, se vede cel mai bine în relația de căsătorie și în legăturile cu persoanele de sex opus.

Dar este și o altă relație fundamentală pentru omul de sub soare: relația cu autoritatea. În primele 7 versete din cap.8, Solomon ne prezintă beneficiile aduse de neprihănire în relația cu autoritatea. Nu ne mirăm de faptul că primul verset este dedicat tot înțelepciunii:

Cine este ca cel înțelept și cine pricepe rostul lucrurilor? Înțelepciunea omului îi luminează fața, și asprimea feței i se schimbă.

În această subsecțiune autorul creionează o permanentă alternanță între neprihănire și înțelepciune. Cele două sunt strâns legate, și una nu poate fi fără cealaltă. Înțelepciunea te ajută să fii neprihănit, iar umblarea în neprihănire îți păzește și crește înțelepciunea. Cel neprihănit respectă autoritatea din pricina jurământului făcut înaintea lui Dumnezeu. El nu vede în autoritate doar pe cineva mai puternic ca el, ci pe cineva pus de Dumnezeu deasupra lui. Diferența dintre cele două perspective este imensă. Ecleziastul ne îndeamnă, în primul rând, să păzim poruncile împăratului din pricina jurământului făcut înaintea lui Dumnezeu. Dar despre ce jurământ să fie vorba? Solomon poate face aluzie fie la un jurământ de credincioșie față de împărat făcut înaintea lui Dumnezeu, fie la legământul pe care Îl avea Israel cu Domnul, legământ în care erau incluse și poruncile care aveau în vedere respectul față de autoritate. Cel înțelept este conștient de puterea deținută de autoritate, și că până la urmă va sosi și timpul judecății. El este conștient că pentru orice lucru este o vreme și o judecată. Această judecată va avea loc în parte pe pământ, dar judecata finală va avea loc după moarte (vezi cap.12). Apostolul Pavel vorbește într-un mod asemănător față de raportarea la autoritate:

Dregătorii nu sunt de temut pentru o faptă bună, ci pentru una rea. Vrei dar să nu-ți fie frică de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea. El este slujitorul lui Dumnezeu pentru binele tău. Dar, dacă faci răul, teme-te, căci nu degeaba poartă sabia. El este în slujba lui Dumnezeu, ca să-L răzbune, și să pedepsească pe cel ce face răul. De aceea trebuie să fiți supuși nu numai de frica pedepsei, ci și din îndemnul cugetului. (Rom.13:3-5).